

Nr 140.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa understöd och pensioner av postmedel m. m.; given Stockholms slott den 10 februari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

C. Meurling.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 februari 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Meurling anför:

1:o.

I skrivelse den 26 augusti 1927 har *generalpoststyrelsen* gjort framställning om beredande av årligt understöd åt maskinmästaren vid centralposthuset i Stockholm August Emil Kjerrström.

Beträffande Kjerrströms anställnings- och avlöningsförhållanden inhämtas av handlingarna i huvudsak följande:

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 1 saml. 116 häft. (Nr 140.)

Kjerrström, som är född den 27 november 1862 och således 65 år gammal, avlade maskinistexamen vid navigationsskolan i Stockholm den 27 mars 1885 samt övermaskinistexamen vid samma skola den 28 mars 1889 och antogs genom kontrakt av den 18 oktober 1889 till maskinist å postångfartyget Öland, vilken tjänst han innehade från och med den 22 oktober 1889 till och med den 30 september 1917. Under tiden från och med den 1 oktober 1917 har han, likaledes enligt med honom upprättat kontrakt, bestritt av honom nu innehavd befattning såsom maskinmästare vid centralposthuset i Stockholm. I oktober 1927 hade han sålunda varit anställd i postverkets tjänst under ej mindre än 38 år.

Under sin anställning såsom maskinist å postångfartyget Öland var Kjerrströms tjänstgöring ej inskränkt till allenast de tidsperioder, då postångfartyget varit i trafik. Under den övriga delen av året hade han nämligen att utföra på honom ankommande göromål vid fartygets upplägning och utrustning samt att under den tid, fartyget varit upplagt, övervaka och deltaga i årligen återkommande erforderliga reparationsarbeten m. m. å såväl maskineriet som fartyget i övrigt, vilka arbeten i regel varit jämförelsevis omfattande. Kjerrström hade därför tjänstgöring hela året, även om hans arbetstid under sommarmånaderna icke varit av samma omfattning som under vintern, då hans arbete å postångfartyget Öland varit synnerligen påfrestande. Kjerrström uppbar fast avlöning året om.

I egenskap av maskinmästare vid centralposthuset i Stockholm har det ålegat Kjerrström att enligt för honom utfärdad särskild instruktion utöva den dagliga tillsynen och skötseln av värme-, ventilations- och dylika anordningar inom posthuset samt tillsynen av där förefintliga hissar m. m. Kjerrström har i och för sin befattning varit sysselsatt 9 à 10 timmar per dag.

Kjerrströms fasta avlöning från postverket under den tid, han enligt kontrakt, löpande för år, varit anställd som maskinist å ångfartyget Öland, har uppgått för tiden $\frac{22}{10}$ 1889— $\frac{30}{6}$ 1899 till 125 kronor per månad samt för tiden $\frac{1}{7}$ 1899— $\frac{30}{9}$ 1917 till 150 kronor per månad. Den fasta avlöningen förhöjdes från och med den 1 december 1908 med 200 kronor för helt år räknat. Därutöver har Kjerrström för tiden från och med den 1 december 1915 av generalpoststyrelsen tillerkänts ett personligt avlöningstillägg av 40 kronor för månad att utgå under månaderna december—april varje år. Härförutom har Kjerrström under sin anställning å postångfartyget Öland uppburit tjänstgöringspenningar till belopp av 1 krona för varje gång post, passagerare eller gods överförts från Kalmar till Öland, varjämte han tillgodojutit fri kost ombord å postångfartyget.

I egenskap av maskinmästare vid centralposthuset i Stockholm har Kjerrström i fast årsersättning uppburit under tiden $\frac{1}{10}$ 1917— $\frac{30}{9}$ 1918 2,580 kronor samt under tiden $\frac{1}{10}$ 1918— $\frac{31}{12}$ 1922 3,500 kronor.

Från och med den 1 januari 1923 har den fasta årsersättningen utgjort 4,500 kronor.

Å dessa ersättningar har Kjerrström uppburit under tiden $\frac{1}{10}$ 1917— $\frac{31}{12}$ 1922 krigstidstillägg resp. dyrtidstillägg enligt de för oreglerade verk gällande grunder och för tiden därefter dyrtidstillägg enligt de för reglerade verk fastställda grunder.

Under sin långa tjänstetid har Kjerrström aldrig åtnjutit någon tjänstledighet på grund av sjukdom eller för enskilda angelägenheter. Han har, enligt vad generalpoststyrelsen vitsordat, städs fullgjort sina åligganden plikttroget och ordentligt samt till styrelsens belåtenhet.

Kjerrström, som icke haft annan inkomst än den avlöning han uppburit från postverket, har försörjningsplikt mot hustru.

Med hänsyn till nu berörda förhållanden finner generalpoststyrelsen det rätt och billigt, att Kjerrström, som inom kort på grund av ålder och ned-satt arbetsförmåga måste lämna sin tjänst efter en lång och väl vitsordad tjänstgöring, beredes årligt understöd för sin återstående livstid.

Beträffande storleken av detta understöd framhåller styrelsen, att be-fattningshavare, vilka icke författningsenligt varit berättigade till pension, tidigare beviljats understöd till i allmänhet $\frac{2}{3}$ av senast utgående arvode. Enligt denna beräkningsgrund skulle Kjerrström erhålla ett understöd av 3,000 kronor för år. Detta belopp borde dock i viss mån reduceras med hänsyn därtill, att Kjerrström icke erlagt några avgifter för sin pensionering. En reduktion, motsvarande avgiftspension för ordinarie tjänsteman, d. v. s. med en tredjedel av ovan angivna belopp, funne styrelsen i betraktande av vad tidigare i liknande fall tillämpats vara väl stor. Å andra sidan borde understödet icke överstiga tjänstepensionen för med Kjerrström i avlönings-hänseende närmast jämförliga ordinarie befattningshavare vid kommunikations-verken — tjänstemännen i 12:e lönegraden — för vilka pensionsunderlaget utgjorde 2,436 kronor. Generalpoststyrelsen ansåge för sin del ett understöds-belopp av 2,280 kronor vara lämpligt avvägt både i förhållande till Kjerrströms nuvarande avlöningsförmåner och de pensionsförmåner, som tillkomme närmast motsvarande ordinarie befattningshavare vid kommunikationsverken.

Slutligen har generalpoststyrelsen erinrat därom, att den maskinist, Frans Albert Fritiof Malmberg, vilken före Kjerrström innehaft maskinistbefattningen vid centralposthuset i Stockholm och som efter 36 års tjänst vid 62 års ålder avgått från sagda befattning, av 1914 års senare riksdag beviljats ett understöd av 1,500 kronor för år, beräknat å till 2,400 kronor uppskattade avlöningsförmåner. Detta understöd jämte därå utgående pensionstillägg hade sedermera jämlikt 1925 års bestämmelser om ny pension höjts till 1,980 kronor för år. Även i förhållande till de till Malmberg utgående pensionsförmånerna syntes generalpoststyrelsen ett understöd av 2,280 kronor till Kjerrström skäligt. Centralposthuset i Stockholm hade under den tid, Kjerrström varit maskinmästare därstädes, tillbyggt, varför hans arbete varit väsentligt mera omfattande och krävande än det, som ålegat Malmberg.

Under återopande av vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen hem-ställt, att Kjerrström måtte från och med den dag, han frånträdde sin be-fattning i postverkets tjänst, under sin återstående livstid tillerkännas ett årligt understöd av 2,280 kronor, att utgå av postmedel.

I ett den 25 oktober 1927 avgivet utlåtande har *statskontoret*, som icke funnit något att erinra beträffande förevarande framställning, tillstyrkt vid-tagande av åtgärd i enlighet med vad generalpoststyrelsen föreslagit.

Då med hänsyn till Kjerrströms långvariga och utan anmärkning full-gjorda arbete i statens tjänst det lär vara skäligt att han tillerkännes understöd för sin återstående livstid, får jag, under återopande av den före-liggande utredningen, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att maskinmästaren vid centralposthuset i Stockholm August Emil Kjerrström må från och med dagen näst efter den, då han frånträder sin befattning i postverkets tjänst, under sin återstående livstid åtnjuta ett årligt understöd av 2,280 kronor, att utgå av postmedel.

2:o.

Härefter får jag anmäla uppkommen fråga om understöd åt förre postföraren Gustav Andersson Thrygstad i Sveg.

I en till generalpoststyrelsen i juni 1927 ingiven skrift anhöll nämnde Thrygstad om pension eller underhåll under sin återstående livstid. Som skäl härför anförde Thrygstad huvudsakligen, att han under sitt arbete i postverkets tjänst ådragit sig reumatisk värk, så att han numera vore helt oförmögen till arbete.

Generalpoststyrelsen fann genom beslut den 9 september 1927 ansökningen icke kunna bifallas.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har Thrygstad därefter hemställt om ändring av generalpoststyrelsens beslut eller att eljest åtgärder måtte vidtagas för beredande av understöd åt honom.

Över denna framställning hava utlåtanden avgivits av generalpoststyrelsen och statskontoret.

Av till ärendet hörande handlingar framgår beträffande Thrygstads levnads- och tjänstgöringsförhållanden, bland annat, följande:

Thrygstad, som är född den 12 maj 1856 och således nära 72 år gammal, är till yrket jordbruksarbetare samt arrenderade under åren 1892—1918 Svegs kyrkoherdeboställe. Under denna tid träffade han avtal med postverket om postföring och besörjde dylik under tiden 1 januari 1900—28 februari 1903 tre gånger i veckan på den 22 kilometer långa linjen Sveg—Glissjöberg, under tiden 1 mars 1903—31 augusti 1909 tre gånger i veckan på den 34 kilometer långa linjen Sveg—Linsäll samt under tiden 1 september 1909—31 december 1918 fyra gånger i veckan på den senare linjen, således under sammanlagt 19 år. Åren 1916—1918 hade Thrygstad på grund av avtal jämväl att svara för posttransporterna mellan postkontoret och järnvägsstationen i Sveg. Före år 1900 hade Thrygstad i omkring sju års tid kört post för andra entreprenörers räkning. Enligt kontraktet med postverket skulle Thrygstad hålla erforderligt åkdon och nödigt antal hästar samt körkarl. I regel tjänstgjorde han själv som körkarl vid transporterna mellan Sveg och Glissjöberg respektive Linsäll. Före maj 1917 åtföljdes dessa transporter av postiljon. För postens befordran erfordrades nästan varje tur två hästar, under åren 1916—1918 stundom ända till fyra hästar. Postföringen skedde efter en tidtabell, som föreskrev avgång från Sveg på kvällen eller under natten och avgång från Glissjöberg respektive Linsäll på eftermiddagen. Posttur till Linsäll fram och åter krävde omkring 22 timmar, däri inberäknat omkring 10 timmars uppehåll vid vändpunkten. Ersättningen från postverket utgick med 1,500—2,500 kronor för år under tiden 1 januari 1900—31 augusti 1909 samt, sedan postföringsturernas antal ökats till 4 i veckan, med omkring 3,600 kronor för år under åren 1909—1911, omkring 3,400 kronor för år under åren 1912—1914, omkring 5,100 kronor för år under åren 1915—1916, omkring 9,400 kronor för år 1917 och omkring 17,700 kronor för år

1918. Större delen av denna ersättning svarade mot omkostnader för hållande av häst och åkdon samt anskaffande av erforderliga extra skjutsar. Bortsett från krisåren 1917—1918 var grundlegan per tur fram och åter i medeltal 11 kronor.

I ett den 14 maj 1927 dagtecknat intyg förklara intygsgivarna, kyrkoherden Gunnar Lilliesköld i Sveg och fjärdingsmannen i Svegs socken C. M. Sunding, att Thrygstad genom förkylning under posttransporterna mellan Sveg och Linsäll blivit oförmögen att gå utan hjälp av två käppar och att han på den grund vore ur stånd att genom arbete försörja sig.

I en den 2 juni 1927 dagtecknad handling intygar kommunalstämman i Sveg ordförande f. d. landsfiskalen Olof Bromée, att Thrygstad, som vore sjuklig och oförmögen till arbete, saknade tillgångar av värde, att han vore boende hos en dotter och hennes man, vilka, liksom Thrygstads andra barn, befunde sig i små omständigheter, samt att Thrygstad syntes vara i synnerligt behov av ekonomisk hjälp, särskilt med hänsyn till hans ålder och befarad ökad sjuklighet.

Enligt ett av lasarettsläkaren i Sveg Manfred Jonsson den 3 maj 1927 utfärdat intyg är Thrygstad på grund av obotlig sjukdom (malum coxae senilis bilat.) för framtiden fullständigt oförmögen till arbete.

Slutligen har expeditionsvakten Lars Olofsson i Sveg, vilken under åren 1909—1915 i egenskap av postiljon medföljt posttransporterna mellan Sveg och Linsäll, i ett den 15 maj 1927 avgivet intyg förklarat, att Thrygstad under dessa transporter ofta, redan då bruten till hälsan, klagat över reumatisk åkomma och frossbrytningar samt att, då Thrygstad icke under tiden deltagit i andra resor eller arbeten vintertiden, det ville synas som han under posttransporterna ådragit sig sin sjukdom.

Generalpoststyrelsen har i utlåtande den 15 november 1927 anfört, bland annat, följande:

»Enligt de av Kungl. Maj:t i brev till generalpoststyrelsen den 20 juni 1913 och den 28 juni 1918 fastställda grunder för tilldelande av understöd gäller, att dylika understöd till belopp motsvarande högst $\frac{2}{3}$ av senast utgående ersättning kunna tilldelas poststationsföreståndare och lantbrevbärare, vilka i sådan egenskap tjänstgjort vid postverket minst 25 år eller, i undantagsfall, under kortare tid, och vilka finnas vara i behov av understöd. Dessa grunder medgiva icke tilldelandet av understöd åt sådana postförare, vilka — utan att hava verkställt lantbrevbäring — allenast forslat post direkt mellan två eller flera postanstalter. Generalpoststyrelsen var därför förhindrad att tilldela Thrygstad ålderdomsunderstöd.

Visserligen äro såväl lantbrevbärare som vanliga postförare anställda allenast medelst kontrakt, i vilka överenskommits om viss ersättning för de prestationer, som vederbörande åtagit sig att utföra för postverkets räkning, men det föreligger en väsentlig skillnad mellan de åtaganden, som i de olika fallen gjorts. Lantbrevbärare tillhandagå direkt den korresponderande allmänheten med postgöromål medelst mottagande och utdelande under sina turer av postförsändelser utav skilda slag, mottagande av tidningsabonnemang, tillhandahållande av frankotecken m. m. Det arbete åter, som åligger vanliga postförare, inskränker sig huvudsakligen till att transportera slutna poster (påsar, säckar och väskor) från en postanstalt till en annan.

Riksdagen har emellertid i enstaka fall på grund av avlätna propositioner eller med anledning av väckta motioner beviljat vissa postförare årligt understöd, nämligen:

1909	åt Anders Johan Johansson, Furusund, till belopp av kronor	300: —
1911	» Anders Johan Eriksson, Grinstad, » » » »	120: —
1913	» Olof Johansson Ferm, Bua, Örn, » » » »	300: —
1918	» Adolf Fredrik Lundberg, Ratan, » » » »	200: —
1918	» Jonas Lilja, Dädesjö, » » » »	200: —
1922	» Mikael Mikaelsson, Yttervik, Tärna socken, » » » »	250: —
1923	» Johan Petter Siikavuopio, Karesuando, » » » »	400: —
1924	» Per Bengtsson, Visseltofta, » » » »	250: —
1925	» Jonas Vilhelm Grubbström, Stensele, » » » »	250: —
1925	» Per Nilsson Tilly, Verum, » » » »	150: —

Uti sitt utlåtande nr 22 år 1922 öfver motioner om understöd åt vissa postförare anförde riksdagens bankoutskott beträffande bland annat förbemälde Mikaelsson att postförare, vilka i egenskap av postföringsentreprenörer haft att fortskaffa slutna poster från en postanstalt till en annan, icke vore berättigad till pension eller understöd. Bankoutskottet framhöll vidare, att riksdagen tidigare i enstaka fall beviljat årliga understöd till postförare, men att i dessa fall emellertid hade förelegat särskilda omständigheter, vilka ansetts böra föranleda undantag från gällande bestämmelser, såsom skada genom olycksfall under tjänsteutövning eller synnerligen lång anställningstid under sällsynt svåra och krävande förhållanden m. m. Enligt utskottets mening föreläge dock icke beträffande Mikaelsson dylika, särskilda omständigheter. Utskottet erinrade vidare om det stora antalet vid postverket anställda postförare samt framhöll, att, enligt utskottets mening, en pensionering av dessa befattningshavare icke borde ifrågakomma, innan en utredning blivit verkställd angående de grunder, som därvid borde tillämpas. Utskottet fann sig alltså böra avstyrka bifall till den väckta motionen om understöd åt Mikaelsson. Riksdagen beslöt emellertid att tilldela understöd åt Mikaelsson. Samtidigt avslogos dock motioner om understöd åt ej mindre än fyra andra postförare.»

Med hänsyn till vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen ansett sig för sin del icke kunna annat än hemställa, att Thyrgstads ansökan icke måtte föranleda åtgärd.

Statskontoret har i utlåtande den 8 december 1927 anført följande:

»Såsom generalpoststyrelsen framhållit har Thyrgstad icke tjänstgjort såsom lantbrevbärare utan endast haft att i egenskap av entreprenör befordra slutna poster mellan två postanstalter; och vid sådant förhållande har givetvis generalpoststyrelsen icke kunnat tilldela honom understöd enligt bestämmelserna för ålderdomsunderstöd till poststationsföreståndare och lantbrevbärare. Thyrgstad kan alltså icke författningsenligt vara berättigad till något som helst ålderdomsunderstöd. Statskontoret kan dock icke finna annat än att omständigheterna i nu förevarande fall äro ganska likartade med dem, som föranlett riksdagen att vid några tillfällen bevilja understöd åt postförare på sätt av generalpoststyrelsens utlåtande närmare framgår. Handlingarna i nu föreliggande ärende synas utvisa, att Thyrgstad under en lång följd av år så gott som helt ägnat sig åt postföringen och därvid ådragit sig sjuklighet, som nu på ålderdomen gör honom oförmögen till allt förvärsarbete; och då härtill kommer, att han är i behov av hjälp till sitt uppehälle, vill det synas statskontoret, som om billighetsskäl bjuda att icke lämna honom alldeles utan understöd på ålderdomen. Statskontoret skulle därför vilja ifrågasätta, huruvida icke riksdagens medgivande borde utverkas därtill, att Thyrgstad må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid uppbära ett årligt understöd av postmedel till belopp av förslagsvis 300 kronor.»

Av det ovan anförda framgår, att Thyrgstad icke författningsenligt är berättigad till pension eller understöd. Beträffande Thyrgstad torde emellertid sådana särskilda omständigheter kunna anses föreligga, att något understöd av statsmedel skäligen bör beredas honom på alderdomen. Han har under lång tid, sammanlagt omkring 26 år, verkställt postföring dels för andra entreprenörers räkning och dels såsom självständig entreprenör. Under en lång följd av år har han så gott som helt ägnat sig åt postföringen, och föreligga sannolika skäl för att han därunder lagt grunden till den sjuklighet, varav han nu lider. Med hänsyn härtill och till hans knappa ekonomiska förhållanden anser jag mig kunna biträda statskontorets framställning. Beträffande det föreslagna beloppet finner jag ej anledning till erinran.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att förre postföraren Gustav Andersson Thyrgstad må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid uppbära ett årligt understöd av 300 kronor, att utgå av postmedel.

3:o.

Vidare får jag anmäla uppkommen fråga om beredande av ett årligt understöd åt Knut Emanuel Nikolaus Anderson, vilken skadats till följd av olycksfall i arbete för postverkets räkning.

Anderson är född i Göteborg den 15 juni 1884. Efter arbetsanställningar å olika platser i riket erhöll Anderson under år 1915 arbete vid postverket. Under detta år samt år 1916 innehade han sålunda förordnanden å brev- bärarbefattning i Stockholms distrikt under sammanlagt 8 månader. Sedan dessa förordnanden upphört, erhöll han efter anvisning av Stockholms stads arbetsförmedling i november 1916 tillfällig anställning vid postkontoret Stockholm 1 såsom biträde vid lastning och lossning av postgods vid såväl postkontoret som Stockholms centralstation samt såsom bevakningsman vid posttransporterna mellan förenämnda två platser. Arbetet var icke regelbundet, utan Anderson anlätades endast vissa dagar, i den mån omfattningen av särskilt pakettrafiken krävde förstärkning av i övrigt härför anlita personal. Andersons tjänstgöringstid uppgick under förra hälften av nämnda november månad till sammanlagt 85 timmar och uppbar han i ersättning härför 50 öre per timme. Den 15 i samma månad deltog Anderson i överförandet per automobil av postgods mellan två å skilda spår vid Stockholms centralstation stående godsfinckor. Vid ett tillfälle, då automobilen avlastats vid den ena godsfinckan och skulle föras till den andra, stannade Anderson, som biträdde vid såväl in- som avlastningen och som under arbetet hade plats på bilen, kvar å densamma. Då automobilen sattes i rörelse, förlorade Anderson balansen och föll till marken. Han erhöll därvid krossår i bak- huvudet, kontusion i ryggen samt fick flera tänder utslagna. För berörda olycksfall erhöll Anderson vård å Serafimerlasarettet i Stockholm under tiden 15--20 november 1916. Sedan det utrönts att Anderson för behandling och insättning av nya tänder utgivit ett belopp av 50 kronor, beslöt

generalpoststyrelsen den 15 december 1916 tilldela Anderson ett tillfälligt understöd å samma belopp. Genom beslut den 9 januari och den 24 april 1917 tilldelades Anderson av generalpoststyrelsen ytterligare understöd med sammanlagt 100 kronor. Därförut hade hos styrelsen företetts ett av legitimerade läkaren Arvid Juhle den 4 januari 1917 utfärdat intyg, utvisande att Anderson på grund av sviter efter olycksfallet vårdats å Sabbatsbergs sjukhus under tiden 17 december 1916—4 januari 1917 samt att vid företagen undersökning någon organisk sjuklig förändring hos Anderson icke kunnat påvisas.

Åtskilliga av Anderson senare hos generalpoststyrelsen gjorda framställningar om ytterligare understöd lämnades av styrelsen utan bifall.

I en till Kungl. Maj:t den 10 februari 1923 inkommen, sedermera i särskilda skrifter kompletterad framställning anhöll Anderson om ersättning för genom berörda olycksfall ådragen skada med en livränta, till beloppet beräknad efter de i 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete gällande grunder, eller, därest detta icke kunde bifallas, om understöd i annan form eller förnyad anställning vid postverket eller ock en engångsersättning med 4,000 kronor. Han anförde därvid såsom skäl, att hans arbetsförmåga genom olycksfallet blivit för framtiden i väsentlig grad nedsatt. Till stöd härför åberopade han ett av medicine doktorn, docenten N. Antoni den 23 januari 1924 utfärdat, så lydande intyg:

»Härmed intygar undertecknad på heder och samvete, att förutvarande extra brevbäraren Knut Emanuel Nikolaus Anderson observerades av mig å Serafimerlasarettets nervklinik, där han vårdades under tiden $25/4$ — $22/6$ 1917 under diagnos traumatisk neuros, samt denna dag blivit ånyo av mig undersökt; att han enligt intyg av d:r A. Juhle, som observerat Anderson under hans vistelse å Sabbatsbergs sjukhus tiden $17/12$ 1916— $4/1$ 1917, redan vid denna tid företedde symptom på nervsjukdom; att hans sjukdom är ett typiskt fall av s. k. traumatisk neuros och måste, på sätt och i den grad över huvud gällande de traumatiska neuroserna, anses vara orsakad av det olycksfall i arbete, som drabbade honom den $15/11$ 1916 och för vars omedelbara följder han från samma dag vårdades å Serafimerlasarettets kirurgiska klinik; att han fortfarande lider av denna sjukdom, varav hans arbetsförmåga för närvarande är reducerad till cirka $33\frac{1}{3}$ % av det normala och att denna nedsättning i arbetsförmågan sannolikt är definitiv, i varje fall måste uppskattas till ungefär nämnda siffra för en tid av 2 år framåt.»

Generalpoststyrelsen avgav utlåtande i ärendet den 18 maj 1923. Styrelsen anförde, att någon författningsenlig rätt för Anderson till understöd eller annan ersättning icke förefunnes. I detta hänseende åberopade styrelsen ett av riksförsäkringsanstalten den 30 april 1923 avgivet yttrande, vari anstalten funnit bestämmelserna i lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete icke äga tillämpning i förevarande fall, samt framhöll vidare, att ej heller lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete, som trätt i kraft den 1 januari 1918, hade avseende å ifrågavarande olycksfall. Slutligen framhöll styrelsen, att Anderson redan före olycksfallet lidit av neurasteni.

I sistnämnda hänseende upplystes i ärendet, att Andersson vårdats å Sabbatsbergs sjukhus i Stockholm dels under tiden 25 februari—13 mars 1915

för neurasteni och äggvita, dels ock under tiden 27 juli—27 september 1916 för neurasteni (neurosis traumatica).

Statskontoret avgav utlåtande i ärendet den 29 januari 1924 samt förklarade sig därvid dela generalpoststyrelsens uppfattning, att Anderson författningsenligt icke vore berättigad till någon ersättning av postmedel för ifrågavarande skada. Enligt statskontorets mening föreläge emellertid starka billighetsskäl att bereda någon hjälp åt Anderson, vars arbetsförmåga för det dåvarande vore väsentligt nedsatt. Då det icke kunde anses styrkt, att denna nedsättning komme att för framtiden bestå, ville statskontoret ifrågasätta en tillfällig hjälp i form av gratifikation. Skulle det visa sig, att den dåvarande nedsättningen i Andersons arbetsförmåga bleve bestående, syntes det statskontoret skäligt att genom framställning till riksdagen ett årligt understöd bereddes Anderson av postmedel.

Kungl. Maj:t fann genom beslut den 7 mars 1924 Andersons framställning ej föranleda annan åtgärd än att generalpoststyrelsen bemyndigades att till Anderson utbetala ett tillfälligt understöd av 200 kronor, att utgå av postmedel.

Hos Kungl. Maj:t eller kommunikationsdepartementet har Anderson sedermera under år 1926 gjort förnyade framställningar om ny anställning vid postverket eller om annan ersättning i anledning av berörda olycksfall, därvid han framhållit, att det numera vore utrett att hans nedsättning i arbetsförmågan komme att bliva för framtiden bestående.

Enligt ett handlingarna bifogat, av t. f. stadsläkaren i Umeå O. S. Wählin den 20 december 1926 utfärdat intyg var Andersons arbetsförmåga då fortfarande på grund av traumatisk neuros nedsatt till cirka $\frac{1}{3}$ av det normala.

I ärendet har *generalpoststyrelsen* avgivit utlåtanden den 5 oktober 1926 samt den 12 april 1927. Styrelsen har därvid upplyst, att Anderson av pensionsstyrelsen den 11 januari 1926 tillerkänts understöd enligt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring med 147 kronor 60 öre om året från och med den 1 augusti 1925 ävensom att vid beräkandet av storleken av detta understöd såsom årsinkomst enligt 7 § i nämnda lag upptagits ett belopp av 180 kronor, utgörande till Anderson från riks försäkringsanstalten utgående livränta på grund av skada i en fot, vilken skada han år 1919 ådragit sig under arbete hos Allmänna svenska elektriska aktieföretaget i Västerås.

På grund av vad sålunda upplysts rörande till Anderson utgående understöd har generalpoststyrelsen hemställt, att Andersons framställningar icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Statskontoret har i ett den 15 juni 1927 avgivet utlåtande anfört följande:

»Av handlingarna syntes framgå, att, även om Anderson otvivelaktigt lidit av nervsjukdom redan före ifrågavarande olycksfall i postverkets tjänst, sjukdomen dock i hög grad förvärrats till följd av de skador, han vid olycksfallet ådrog sig. Vid sådant förhållande och då det understöd, som av pensionsstyrelsen tilldelats Anderson enligt lagen om allmän pensionsförsäkring, måste anses vara en otillfredsställande ersättning för de menliga följderna av olycksfallet och icke ägnat att bereda honom en effektiv hjälp till eget och familjens underhåll, synes det statskontoret, som om billig-

heten kräver, att därutöver någon hjälp från postverkets sida beredes honom, då han nu, delvis till följd av nämnda olycksfall i postverkets tjänst, torde vara så gott som utestängd från möjlighet att på den allmänna arbetsmarknaden erhålla anställning, särskilt under nu rådande förhållanden, då svårigheter i sådant hänseende förefinnas även för fullt arbetsdugliga arbetare. Då generalpoststyrelsen emellertid icke synes vara benägen att åt Anderson, som under någon tid sysselsatts vid postverket med brevbäring, bereda dylikt jämförelsevis lindrigt arbete, som icke torde överstiga hans krafter, synes i stället någon hjälp i form av understöd av postmedlen billigtvis böra beviljas Anderson. Statskontoret skulle för sin del vilja förorda att en gratifikation å 200 kronor av postmedlen nu måtte beviljas Anderson samt att framställning måtte till nästsammanträdande riksdag avlåtas om medgivande därtill, att Anderson må från och med den 1 januari 1928 under återstående livstiden åtnjuta livränta av postmedlen till belopp av 200 kronor årligen.»

Genom beslut den 8 juli 1927 har Kungl. Maj:t bemyndigat generalpoststyrelsen att till Anderson utbetala ett tillfälligt understöd av 200 kronor, att utgå av postmedel.

Departements-
chefen.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Anderson sedan lång tid tillbaka varit sjuklig och haft svårt att förtjäna sitt upphålle. Sålunda uppgives, att han redan åren 1912 och 1913 ofta varit utan arbete på grund av sjukdom och att han under år 1914 åtnjutit fattigvård i Malmö. Efter olycksfallet år 1916 har Anderson — fränsett de tillfällen, som ovan berörts — upprepade gånger varit intagen på sjukhus eller vilohem, därvid orsaken i regel torde hava varit den nervsjukdom, varav han fortfarande lider. Något stadigarande arbete har Anderson icke kunnat erhålla. Under åren 1917—1918 hade han tillfällig tjänstgöring inom Stockholms postdistrikt. Därefter har han vistats å olika platser, bland andra Västerås och Östersund, samt är, så vitt handlingarna utvisa, numera boende i Umeå. Tidvis har han åtnjutit fattigvård. Den 17 oktober 1926 ingick Anderson äktenskap. Hustrun hade då två barn, födda år 1916 respektive 1924.

Även om Anderson sålunda redan före olycksfallet år 1916 varit sjuklig, lär det ej kunna anses uteslutet, att hans nuvarande försämrade tillstånd åtminstone i någon mån förorsakats av detta olycksfall. Vid sådant förhållande och då Anderson icke lär vara i stånd att själv genom arbete annat än i ringa mån bidra till sitt och familjens upphålle, anser jag i likhet med statskontoret billigt att han tillerkännes understöd av postmedel. Mot det av statskontoret föreslagna beloppet finner jag ej anledning till erinran, dock att dyrtidstillägg ej torde böra därå utgå. Till jämförelse må nämnas, att vid en nedsättning av arbetsförmågan till $\frac{1}{3}$ av den normala livränta till Anderson för närvarande skulle utgå med enligt 1901 års lag 450 kronor samt enligt 1916 års lag omkring 530 kronor, därvid räknats med en arbetsförtjänst vid olyckstillfället av 1,200 kronor för år.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att Knut Emanuel Nikolaus Anderson må från och med den 1 januari 1928 under sin återstående livstid av postmedel åtnjuta ett årligt understöd av 200 kronor, dock utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

4:o.

I skrivelse den 26 augusti 1927 har *generalpoststyrelsen* gjort framställning om beredande av viss tilläggspension åt f. d. förste postiljonen Johannes Andersson Almén.

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande:

Den 18 mars 1907 blev Almén under tjänstgöring i postkupé å järnvägslinjen Malmö—Simrishamn utsatt för rån och mordförsök, därvid han träffades av tre revolverskott i huvudet, med påföljd att han åsamkades stadigvarande svårt men å hälsan. Efter att hava åtnjutit tjänstledighet till utgången av år 1909, inträdde Almén åter i tjänstgöring och befordrades den 1 april 1910 till förste postiljon med samma tjänstgöring, som han före rånet innehåft. Med anledning av väckt motion medgav 1918 års riksdag, att Almén finge, räknat från den tid våldet förövades, under sin återstående livstid uppbära ett årligt understöd av 300 kronor, vilket understöd motsvarade beloppet av det skadestånd, som Almén genom domstols utslag fått sig tillerkänt för minskad arbetsförtjänst och som ej kunnat av förövarna till brottet betalas.

I en vid 1921 års riksdag inom andra kammaren väckt motion (nr 147) hemställdes, att då Almén på grund av sina med anledning av våldet nedtagna kroppskrafter ej kunnat ifrågakomma till eljest sannolik befordran till överpostiljons tjänst, riksdagen måtte anslå erforderligt belopp till en överpostiljonsbefattning åt Almén med rätt för honom att fortfarande innehava den tjänstgöring han då bestred.

Uti ett från generalpoststyrelsen införskaffat yttrande över motionen förklarade sig styrelsen icke kunna tillstyrka bifall till densamma samt ifrågasatte, huruvida icke, därest någon ytterligare gottgörelse ansåges böra lämnas Almén, detta lämpligen borde ske genom ett tillägg till det honom tillerkända understödet med ett belopp, motsvarande det, varmed hans lön skulle ökas, om han befordrades till överpostiljon, eller med 408 kronor ör år.

Statsutskottet yttrade i sitt utlåtande över motionen, att utskottet visserligen funne det vara en naturlig gärd av billighet, att staten i den mån det vore möjligt gottgjorde Almén för de skador han ådragit sig, men kunde utskottet dock icke tillstyrka, att en överpostiljonsbefattning på denna grund inrättades åt Almén. Generalpoststyrelsens förslag ansåge utskottet emellertid böra underkastas närmare utredning. Det syntes dock utskottet stå i överensstämmelse med billighetens krav, att Almén redan för år 1921 i avvaktan på berörda utredning bereddes tillfälligt ökat understöd enligt av generalpoststyrelsen angivna grunder. Med anledning av vad sålunda anförts hemställde utskottet, att omförmälda motion icke måtte vinna riksdagens bifall; och blev utskottets hemställan av riksdagen bifallen.

I anledning av vad sålunda förekommit bemyndigade Kungl. Maj:t den 25 november 1921 generalpoststyrelsen att till Almén av postmedel för år 1921 utbetala ett tillfälligt understöd av 408 kronor jämte därå belöpande

dyrtidstillägg samt anbefalldes styrelsen att verkställa den av utskottet ifrågasatta utredningen.

I skrivelse den 23 december 1921 inkom generalpoststyrelsen med den begärda utredningen. Styrelsen överlämnade därvid infortrat yttrande från postdirektören i södra distriktet. Denne meddelade, att Almén, som då vore över 59 år gammal, visat sig särdeles nitisk inom sitt hittillsvarande arbetsområde, expedition av post inom postkupé. Under denna tjänstgöring hade Almén dock icke haft tillfälle att göra sig förtrogen med de åligganden, som tillkomme en överpostiljon såsom förman för en större personal. På grund härav och efter att hava av Almén erfarit, att denne icke önskade eller trodde sig vara i stånd att tjänstgöra i annan befattning än den han innehade, förklarade postdirektören sig icke kunna förorda, att Almén befordrades till överpostiljon.

Generalpoststyrelsen anförde för egen del, att det fortfarande syntes styrelsen lämpligast, att den ytterligare gottgörelse, som ansåges böra tilldelas Almén, bereddades honom i form av ett tillägg till det honom redan tillerkända understödet. Då avsikten med tillägget vore att bereda Almén — utöver det redan beviljade understödet — samma inkomst, som han skolat åtnjuta, därest han blivit befordrad till överpostiljon, behövde emellertid ett tillägg till så stort belopp, som styrelsen ifrågasatt, eller 408 kronor för år jämte dyrtidstillägg, icke tillerkännas honom för längre tid än den han kvarstode i tjänst. Den honom såsom förste postiljon tillkommande pensionen, 1,920 kronor för år, understeg nämligen endast med 240 kronor för år den pension, 2,160 kronor för år, som han skulle erhålla, om han befordrats till överpostiljon.

Statskontoret, som avgav utlåtande den 7 januari 1922, förklarade sig icke hava något att erinra mot att Almén på sätt generalpoststyrelsen föreslagit under sin återstående tjänstetid i postverket bereddades ytterligare understöd med 408 kronor för år räknat, med rätt för honom att därå uppbära vederbörligt dyrtidstillägg.

I proposition, nr 70, till 1922 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva att Almén finge, utöver det honom av riksdagen förut tillerkända understöd, från och med den 1 januari 1922 under sin återstående tjänstetid vid postverket åtnjuta ett ytterligare årligt understöd av 408 kronor, att utgå av postmedel, med rätt för honom att å beloppet uppbära dyrtidstillägg efter de grunder, som vore eller kunde bliva bestämda för åtnjutande av dyrtidstillägg å hans avlöningsförmåner såsom förste postiljon.

Riksdagen anmälde i skrivelse den 9 juni 1922, nr 303, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts framställning, samt anförde därvid, att enligt Kungl. Maj:ts förslag det ifrågasatta understödet skulle utgå till Almén endast under den tid, han kvarstode i postverkets tjänst. Vid avgång från tjänsten skulle han sålunda endast erhålla pension såsom förste postiljon. Denna pension understeg med 240 kronor det pensionsbelopp, som skulle hava tillkommit honom, därest han befordrats till överpostiljon. I enlighet med inom riksdagen uttalad uppfattning torde billigheten bjuda, att Almén

vid avgången beredd pension såsom om han vunnit befordran till överpostiljon.

I sin skrivelse den 26 augusti 1927 anför nu *generalpoststyrelsen* bland annat följande:

Almén vore född den 23 oktober 1862 och uppnådde således under oktober månad 1927 stadgad pensionsålder. Enligt för kommunikationsverken gällande pensionslag vore han skyldig att då avgå från sin befattning. Frågan om storleken av de pensionsförmåner, som efter avgången ur posttjänsten skulle tillkomma Almén, måste därför nu upptagas till avgörande.

Generalpoststyrelsen delade den av 1922 års riksdag uttalade åsikten, att Almén vid avgången borde beredas pension, så som om han vunnit befordran till överpostiljon. Generalpoststyrelsen ansåge sig emellertid icke allenast med stöd av detta uttalande äga befogenhet att tilldela Almén pension såsom överpostiljon. Skillnaden mellan pensionsbeloppen för överpostiljon och förste postiljon utgjorde 240 kronor, och funne generalpoststyrelsen billigt, att Almén tillerkändes en årlig tilläggspension till sagda belopp.

Generalpoststyrelsen hemställer för den skull, att Almén måtte, utöver den honom såsom förste postiljon tillkommande tjänstepension samt det honom av riksdagen förut tillerkända understödet av 300 kronor, från och med avgången ur postverkets tjänst få åtnjuta en särskild tilläggspension av 240 kronor för år.

Statskontoret har i utlåtande den 25 oktober 1927 anfört följande:

»Då det med hänsyn till föreliggande omständigheter torde få anses billigt, att Almén, som lär kunna förklaras berättigad att från och med dagen näst efter erhållet avsked åtnjuta hel pension såsom förste postiljon med 1,920 kronor för år, erhåller pension till årligt belopp av 2,160 kronor, motsvarande hel pension såsom överpostiljon, och med bibehållande av det såsom skadeersättning honom beviljade understöd av 300 kronor för år, tillstyrker statskontoret, att ärendet förelägges riksdagen i överensstämmelse med vad generalpoststyrelsen föreslagit.»

Enligt vad jag inhämtat har Almén med pension avgått från sin befattning från och med den 1 november 1927. Under åberopande av vad i detta ärende förekommit får jag därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

Departements-
chefen.

att f. d. förste postiljonen Johannes Andersson Almén må, utöver den honom såsom förste postiljon tillkommande tjänstepension och det honom av riksdagen förut tillerkända understöd å 300 kronor för år, från och med den 1 november 1927 åtnjuta en särskild tilläggspension av 240 kronor för år.

5:o.

I skrivelse den 26 augusti 1927 har *generalpoststyrelsen* hemställt om beredande av ålderdomsunderstöd åt städerskorna Klara Matilda Stahre.

född Appelqvist, och Erkers Brita Sundqvist, född Mattsdotter, båda i Stockholm, samt Anna Bengtsson, född Petersson i Karlshamn.

Till stöd för sin framställning har generalpoststyrelsen anfört bland annat följande:

Klara Matilda Stahre vore född den 3 november 1856.

Under tiden 1 september 1901—30 november 1903 hade hon utfört städningsarbete i dåvarande centralpostkontoret vid Rödbodtorget. Därefter hade hon varit anställd såsom städerska hos generalpoststyrelsen. Hennes sammanlagda anställningstid i postverkets tjänst uppgick således till 26 år.

De utrymmen, vilkas städning fru Stahre ombesörjde, omfattade en yta av sammanlagt 331 kvadratmeter och hennes städningsarbete toge en tid av i medeltal $3\frac{1}{2}$ à 4 timmar per dag i anspråk, med arbetstiden i huvudsak förlagd till tidiga morgontimmar.

För städningsarbetet hade fru Stahre uppburit följande belopp för år räknat

$\frac{1}{9}$	1901— $\frac{31}{10}$	1903	.....	kronor	144,
$\frac{1}{11}$	1903— $\frac{31}{5}$	1916	.....	»	432,
$\frac{1}{6}$	1916— $\frac{31}{12}$	1917	.....	»	600,
$\frac{1}{1}$	1918— $\frac{30}{6}$	1919	.....	»	660,
$\frac{1}{7}$	1919— $\frac{28}{2}$	1920	.....	»	780,
$\frac{1}{3}$	1920— $\frac{31}{5}$	1925	.....	»	960,
$\frac{1}{6}$	1925—		.....	»	1,020.

Fru Stahre vore änka efter en trädgårdsarbetare vid Bergianska trädgården. Hennes man hade avlidit år 1913. Hon hade inga barn eller anhöriga, som kunde draga försorg om henne på hennes ålderdom. Under år 1926 hade hon råkat att halka och bryta högra armen och hade sedan dess varit nödsakad anlita lejd hjälp för det tyngre städningsarbetet. På grund av hennes såväl genom detta olycksfall — vilket emellertid ej skett i tjänsten — som av ålderdomssvaghet nedsatta kroppskrafter bleve hon nödsakad att inom den närmaste tiden lämna sin anställning. Då hon givetvis icke på sin ringa ersättning från postverket kunnat göra några besparingar utan vid avgången från sin befattning vore fullständigt hänvisad till understöd för sin försörjning samt hon alltid med ordentlighet och punktlighet fullgjort sitt arbete, ville generalpoststyrelsen föreslå, att hon vid sin avgång tilldelades ett årligt ålderdomsunderstöd av postmedel.

Ett understöd beräknat till $\frac{2}{3}$ av till fru Stahre senast utgående arvode skulle uppgå till 680 kronor för år. Med hänsyn därtill att dyrtidstillägg utginge å understöd av här ifrågakarande slag, ansåge generalpoststyrelsen beloppet böra avrundas nedåt till 600 kronor per år. Även med denna reducering komme visserligen understödet jämte dyrtidstillägg att uppgå till mera än $\frac{2}{3}$ av senast utgående arvode. Med hänsyn till storleken av förut beviljade understöd åt städerskor borde det föreslagna beloppet emellertid enligt generalpoststyrelsens åsikt icke ytterligare sänkas, särskilt i betraktande av fru Stahres sjuklighet och knappa ekonomiska förhållanden.

Erkers Brita Sundqvist vore född den 26 december 1866. Hon hade den 1 november 1898 antagits till städerska vid dåvarande centralpostkontoret vid Rödbodtorget i Stockholm och hade ombesörjt städning därstädes från sagda dag intill dess postkontoret hösten 1903 överflyttades till nuvarande centralposthuset vid Vasagatan. Efter postkontorets inflyttning i centralposthuset hade hon erhållit städning av allmänhetens hall och

diverse utrymmen å postkontorets avgående avdelning. Med städningen av hallen hade fru Sundqvist upphört år 1905 och i stället erhållit annan städning å avgående avdelningen. Under en avsevärd del av tiden före år 1921 hade hon haft städningsarbete av den omfattning, att hon, delvis med biträde av lejd hjälp, varit regelbundet sysselsatt varje natt mellan kl. 11 och 7. Från och med år 1922 hade fru Sundqvist beretts väsentligen städningsarbeten, som kunnat fullgöras å annan tid än under natten, och numera hade hon uteslutande sådant städningsarbete, som kunde fullgöras under kvälls- och morgontimmarna. På grund av omfattningen av den städning, fru Sundqvist åtagit sig, torde hon dock vara nödsakad att i allmänhet börja sitt arbete vid 4 å 5-tiden på morgnarna.

Sitt arbete hade fru Sundqvist under hela sin snart 29-åriga anställning i postverkets tjänst städe fullgjort på ett tillfredsställande sätt.

I ersättning för städningsarbetet hade fru Sundqvist för tiden efter 1916 års ingång, från vilken tid fullständiga och tillförlitliga uppgifter förelåge, uppburit följande belopp, nämligen

för år 1916	kronor	524: 07,
» » 1917	»	621: 73,
» » 1918	»	711: 81,
» » 1919	»	966: 64,
» » 1920	»	3,209: 96,
» » 1921	»	2,879: 94,
åren 1922—1923	»	1,690: — för år och
från år 1924	»	1,880: — för år.

Fru Sundqvist vore sedan år 1925 änka efter en f. d. postvaktmästare, med vilken hon ingått äktenskap år 1916. Då hennes man vid äktenskapets ingående uppnått 65 års ålder, hade hon icke kunnat erhålla någon änkepension efter honom. Enligt företett läkarbetyg lede fru Sundqvist av allmän åderförkalkning med mycket förhöjt blodtryck och vore oförmögen till allt tungt arbete. Hon torde därför bära inom den närmaste framtiden frånträda sin städerskebefattning. Då hennes ersättning som städerska utgjorde hennes enda inkomst, syntes det skäligt, att hon vid avgången bereddes årligt ålderdomsunderstöd av postmedel.

De i det föregående upptagna ersättningsbeloppen avsåge icke allenast ersättning för av fru Sundqvist personligen utförd städerskearbete. Det städningsarbete, för vilket hon uppburit ersättning, hade nämligen under vissa tidsperioder varit av den omfattningen, att det fullt ut sysselsatt två eller tre städerskor. Av praktiska skäl hade det emellertid ansetts önskvärt, att en person haft ansvaret för städningen och uppburit ersättningen. I vilken mån den av fru Sundqvist uppburna ersättningen hänfört sig till eget arbete eller av henne utbetalts till arbetskamrater torde vara omöjligt att nu utreda. För närvarande torde fru Sundqvist, enligt vad generalpoststyrelsen kunnat utröna, utbetala i det närmaste hälften av sitt städerskearvode för biträde med städningen. Omfattningen av det städerskearbete, för vilket hon för närvarande hade att svara, torde emellertid icke väsentligt överstiga omfattningen av det arbete, hon tidigare själv utfört. Under sådana omständigheter vore det givetvis svårt att finna en riktig beräkningsgrund för fastställande av beloppet av det understöd, som borde utgå i förevarande fall.

Ett understöd beräknat att jämte utgående dyrtidstillägg motsvara 2 3 av senast utgående ersättning, 1,880 kronor, skulle uppgå till omkring 1,020 kronor för år. Detta belopp vore icke blott i och för sig högt, då det gällde understöd av här ifrågakarande slag, utan skulle överstiga den ersättning fru

Sundqvist för närvarande erhöle för sitt eget arbete. En viss reducering borde därför företagas, och hölle generalpoststyrelsen för sin del före, att understödet till fru Sundqvist, vars genomsnittliga arbetstid torde kunna beräknas motsvara full dagstjänst, lämpligen kunde fastställas till det belopp, som i det av 1926 års pensionsutredning avgivna förslaget till kungörelse angående rätt till pension för viss arbetarpersonal vid bland annat postverket upptagits såsom pensionsunderlag för kvinnlig anställningsinnehavare i anställning, för vilken särskild yrkesutbildning ej krävdes, eller till 756 kronor för år.

Anna Bengtsson vore född den 29 april 1863, hade antagits till städerska vid postkontoret i Karlshamn den 1 mars 1901 och innehaft ifrågavarande anställning till utgången av april månad 1927, då hon till följd av ålderdomsvaghet och vacklande hälsa måst lämna befattningen. Fru Bengtssons sammanlagda anställningstid uppginge således till över 26 år. Hennes dagliga arbetstid hade uppgått till 4 à 5 timmar. Sitt arbete hade hon fullgjort på ett tillfredsställande sätt, och hon vitsordades städse hava varit omtänksam och tjänstvillig.

För städningsarbetet hade fru Bengtsson uppburit ersättning med följande belopp för år räknat, nämligen för tiden

$\frac{1}{3}$	1901— $\frac{31}{5}$	1906	.....	120 kronor,
$\frac{1}{6}$	1906— $\frac{30}{6}$	1910	.....	180 » ,
$\frac{1}{7}$	1910— $\frac{31}{5}$	1916	.....	240 » ,
$\frac{1}{6}$	1916— $\frac{30}{11}$	1917	.....	450 » ,
$\frac{1}{12}$	1917— $\frac{31}{12}$	1918	.....	570 » ,
$\frac{1}{1}$	1919— $\frac{31}{12}$	1920	.....	660 » ,
$\frac{1}{1}$	1921— $\frac{31}{10}$	1922	.....	780 » ,
$\frac{1}{11}$	1922— $\frac{30}{4}$	1927	.....	720 » .

Fru Bengtsson, som vore moder till 5 barn, hade blivit änka år 1905, då det yngsta barnet varit endast 2 år gammalt. Fru Bengtsson hade efter mannens död varit hänvisad till att genom eget arbete försörja sig och barnen. Av barnen vore nu fyra gifta, och deras ekonomiska ställning vore ej sådan, att fru Bengtsson från dem kunde påräkna någon hjälp på sin ålderdom. En ogift dotter, som för närvarande hade plats å kontor i Karlshamn, hade, sedan fru Bengtsson lämnat sin anställning som städerska, underhållit henne.

Då fru Bengtsson efter ett strävsamt liv i knappa omständigheter på grund av vacklande hälsa blivit nödsakad att frånträda sin städerskebefattning vid postkontoret i Karlshamn, ansåge generalpoststyrelsen sig böra föreslå, att hon för tiden från och med sin avgång ur postverkets tjänst bereddes understöd av postmedel för sin återstående livstid.

I fråga om arbetstid och ersättning vore den av fru Bengtsson innehavda städerskebefattningen i stort sett jämförbar med den befattning vid postkontoret i Lund, som innehafts av städerskan Elna Håkansson. Denna hade av 1927 års riksdag beviljats ett ålderdomsunderstöd av 480 kronor för år. Med hänsyn till att fru Bengtsson haft något kortare såväl daglig arbetstid som anställningstid, ansåge generalpoststyrelsen, att understödet åt henne borde sättas något lägre än det fru Håkansson beviljade understödet, eller till 420 kronor för år.

Under åberopande av vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen tillerkänna ifrågavarande städerskor årliga understöd av postmedel, Stahre och Sundqvist med 600

respektive 756 kronor, att utgå från och med deras avgång ur postverkets tjänst, samt Bengtsson med 420 kronor från och med den 1 maj 1927.

I utlåtande den 1 november 1927 har *statskontoret* tillstyrkt generalpoststyrelsens förslag.

Med hänsyn till de ifrågavarande städerskornas långvariga och väl vitsordade arbete i postverkets tjänst, deras höga ålder — 71, 61 respektive 64 år — och knappa ekonomiska omständigheter synes det skäligt att de komma i åtnjutande av årliga understöd av postmedel för sin återstående livstid.

Vid bifall till generalpoststyrelsens förslag skulle understöden komma att jämte dyrtidstillägg uppgå för städerskan Stahre till omkring 780 kronor, för städerskan Sundqvist till omkring 960 kronor och för städerskan Bengtsson till omkring 540 kronor. Vad städerskorna Stahre och Bengtsson beträffar synes förslaget icke giva anledning till erinran. Vidkommande städerskan Sundqvist kan framhållas, att därest understödet beräknades till $\frac{2}{3}$ av det belopp, som enligt generalpoststyrelsens utredning för närvarande kunde antagas utgöra ersättningen för hennes eget arbete, eller omkring 940 kronor, detsamma skulle komma att, oavsett dyrtidstillägg, uppgå till allenast omkring 620 kronor. Att i nu berörda hänseende finna en säker beräkningsgrund läser emellertid möta svårigheter. Vid sådant förhållande och med hänsyn till Sundqvists sjuklighet och långa tjänstetid anser jag mig icke böra förorda någon nedsättning i det av generalpoststyrelsen föreslagna beloppet.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att till städerskorna Klara Matilda Stahre, född Appelqvist, Erkers Brita Sundqvist, född Mattsdotter, och Anna Bengtsson, född Petersson, må av postmedel utbetalas understöd med följande årliga belopp nämligen, till Stahre 600 kronor, till Sundqvist 756 kronor och till Bengtsson 420 kronor, att under deras återstående livstid utgå, till Stahre och Sundqvist från och med dagen näst efter den, då vederbörande frånträder sin befattning i postverkets tjänst, och till Bengtsson från och med den 1 maj 1927.

6:o.

I skrivelse den 5 oktober 1927 har *järnvägsstyrelsen* gjort framställning om pension åt fröken Ida Clara Maria Hahr.

Till stöd för framställningen har järnvägsstyrelsen anfört följande:

Maria Hahr, som vore född den 16 juni 1872, hade alltsedan år 1892 utfört betingsarbete för statens järnvägars statistiska kontor.

Hennes inkomster från statens järnvägar hade under anställningstiden uppgått till varierande årsbelopp. För åren 1909—1927 vore de utredda och uppginge till i medeltal 1,336 kronor om året. Hennes anställning vid statens järnvägar hade emellertid icke varit av den beskaffenhet, att hon enligt

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 1 saml. 116 häft. (Nr 140.) 441 28 2

gällande bestämmelser vore berättigad att efter avsked ur tjänsten uppbära pension.

Med hänsyn till den långa tid, under vilken Maria Hahr haft anställning vid statens järnvägar, syntes det styrelsen billigt, att hon, som till följd av sinnessjukdom icke längre förmådde fortsätta sitt arbete, i likhet med vad redan tidigare medgivits andra personer i liknande läge finge komma i åtnjutande av någon pension under sin återstående livstid.

Uti en med förevarande likartad framställning den 9 december 1918 i fråga om pension åt Anna Nygren hade styrelsen föreslagit att den pension, som kunde komma att tillerkännas henne, måtte i överensstämmelse med redan dessförinnan för jämförliga fall tillämpade grunder bestämmas till ett belopp, motsvarande hälften av hennes avlöningsförmåner vid avskedstagan- det. Berörda grunder syntes styrelsen böra tillämpas jämväl i föreliggande fall, med den ändring endast att med hänsyn till de avsevärda differenserna mellan inkomsterna från statens järnvägar olika år, växlande mellan omkring 600 och 2,000 kronor, pensionen syntes böra beräknas å ett medeltal av avlöningsförmånerna. Detta medeltal syntes styrelsen lämpligen kunna tagas mellan de sista tio årens (1918— $\frac{1}{7}$ 1927) inkomster och bleve då 1,943 kronor. Pensionen för Maria Hahr skulle med dessa beräkningsgrunder komma att — efter avrundning till ett med 12 jämnt delbart belopp — utgöra 972 kronor.

På grund av vad sålunda anförts har styrelsen hemställt, att Maria Hahr måtte berättigas att från och med juli månad år 1927 under sin återstående livstid av trafikmedel åtnjuta en årlig pension av 972 kronor.

Vid skrivelsen funnos fogade dels ett av Sociala distriktsbyrån nr 8 i Stockholm den 9 september 1927 utfärdat intyg, utvisande att Maria Hahr saknade egna medel, dels ock ett av överläkaren vid Stockholms hospital Bror Gadelius den 13 september 1927 utfärdat intyg, utvisande att Maria Hahr den 11 oktober 1926 på grund av sinnessjukdom intagits å Stockholms hospital och fortfarande såsom sinnessjuk vårdades därstädes samt att hennes sjukdom, även om en förbättring ej vore utesluten, likväl vore av den art, att utsikt ej funnes att hon skulle kunna återtaga det statistiska arbete hon dittills under många år ägnat sig åt.

Statskontoret har avgivit utlåtande den 21 oktober 1927 samt därvid anfört följande:

»På grund av vad handlingarna i ärendet innehålla och under erinran om 1919 års riksdags beslut angående pension åt biträdet i järnvägsstyrelsens statistiska kontor Anna Nygren tillstyrker statskontoret, att pension av statsmedel beredes Maria Hahr, då hon på grund av sjukdom nödgas lämna sin anställning i statens tjänst.

Mot det föreslagna pensionsbeloppet torde med hänsyn till Maria Hahrs långa tjänstetid, över 35 år, och till den avlöning, hon åtnjutit, icke heller vara något att erinra. Statskontoret får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att biträdet å styrelsens statistiska kontor Ida Clara Maria Hahr må från och med den 1 juli 1927 under sin återstående livstid av trafikmedel uppbära en som nyreglerad ansedd årlig pension av 972 kronor.»

Departements-
chefen.

Den i ärendet omnämnda framställningen om pension åt Anna Nygren återfinnes i Kungl. Maj:ts proposition, nr 54, till 1919 års riksdag. Anna Nygren, vilken år 1877 anställdes såsom biträde å järnvägsstyrelsens sta-

tistiska kontor samt sedan år 1900 uppburit en årlig ersättning av 2,400 kronor, men på grund av försvagad syn måste lämna sitt arbete, tillerkändes en årlig pension av 1,200 kronor.

Såsom av utredningen framgår, hade Maria Hahr, som är 55 år gammal, alltsedan år 1892 eller omkring 35 år utfört arbete för statens järnvägars statistiska kontor, då hon på grund av sinnessjukdom blivit härtill oförmögen. Med hänsyn till hennes långa tjänstetid samt till hennes sjukdom och utblottade belägenhet finner jag billigheten kräva att hon tillerkännes pension av statsmedel. Mot det i sådant hänseende föreslagna beloppet har jag intet att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att Ida Clara Maria Hahr må från och med den 1 juli 1927 under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 972 kronor, att utgå av trafikmedel.

Till vad departementschefen under punkterna 1:o—6:o hemställt, vari statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hellenius.
